

Sani Tweaks (ሳኒ ትዊክስ)

ሁሉም የጤና አጠባበቅ ባለሞያዎች እና ማሃንዲሶች ሊተገብራችው የሚገባ ዝቅተኛው የሽንት ቤት እና የንጽሕና አገልግሎት/አቅርቦት መስፈርቶች

የሽንት ቤት ስራ(ወይንም አቅርቦት) ቀጥይነት ያለው አገልግሎት እንጂ የአንድ ጊዜ ግንባታ አይደለም።

የቅርብ ጊዜ ሽንት ቤት ተኮር ፕሮግራሞች ጥናት እንደሚጠቁመው ወደ 40% የሚሆኑ ሴቶች የቀረቡትን ሽንት ቤቶች በመጠቀም ላይ አይደሉም። ለዚህም የተሰጡት ዋና ዋና ምክንያቶች ወደ ሽንት ቤቶች ሲጓዙ ለመታየት አለመፍለግ፣ ለመከላከል ያለመቻል (ሰዎች እንዲያዩዋቸው)፣ ጾታዊ ትንገሳ፣ የንጽሕና ጉዳይ፣ በምሽት ጊዜ የብርሀን አለመኖር እንዲሁም በሽንት ቤቶቹ ላይ የውስጥ ቁልፍ አለመኖር ናቸው።

ሽንት ቤቶች ጥቅም ላይ ካልዋሉ እያገለገልነው ላላነው ማህበረሰብ ላይ እያወጣን ያለው ገንዘብ፣ ጊዜና ጉልበት የባከነ ይሆናል፣ በዚህም ምክንያት ለህብረተሰቡ ያለብንን ኃላፊነት በአግባቡ ሳንወጥ እንቀራለን ። ለሁሉም ተጠቃሚዎች የተሻለ ደረጃ (ጥራት) ያለው የሽንት ቤት አቅርቦት (አገልግሎት) ለማዳረስ የሚከተሉትን ቁልፍ ጉዳዮች ማሞላት/መተግበር ይረዱናል።

የሽንት ቤት ግንባታ ፕሮግራም ከመጀመር በፊት- ተጠቃሚዎችን ማማከር

- ቀደም ሲሉ (ከደረሰው አደጋ በፊት) ሰዎች ሽንት ቤት የሚጠቀሙት የት እና እንዴት ነበር? አሁንስ? እንዲሁም አሁን እንዴት ቢሁን ይመርጣሉ?
- ከሽንት ቤት ጋር የተያያዘ ኃይማኖታዊ/ ባህላዊ ልማድ እና መቀመጫን ለማጽዳት ምን እንደሚጠቀሙ ለማወቅ መሞከር ።
- ለአካል ጉዳተኞች፣ አረጋዊያንና ለሌሎች በተለየ ሁኔታ ላይ ላሉ የህብረተሰብ ክፍሎች የዋሽ (የውሃ እና ፣ንጽህና) አገልግሎቶችንና አቅርቦቶችን ለመስጠት እና ለመተቀም እንቅፋት ሊሆኑ የሚችሉ ማናቸውም ነገሮች ይኖራሉ? በቀጥታ እነዚህን ሰዎች ምን አይነት ተጨማሪ አገዛ እንደሚፈልጉ አማክር/ረ ።
- የጋራ ሽንት ቤቶችን በጾታ መለየት ፡ በወንዶችና ሴቶች ሽንት ቤቶች መካከል የሚኖረው ትንሹ ተቀባይነት ያለው ርቀት ምን ያክል ነው?
- ፈጽሞ ጀርባ ለጀርባ መሆን የለባቸውም።**
- የ ጋራ (የህዝብ) ሽንት ቤቶችን የማጽዳትና የማደስ ኃላፊነት ያለበት ምን ነው? ሽንት ቤት የሚጸዱ ሰዎችን ለመክፈል ሂደት ላይ የሚያጋጥሙ ችግሮች/ጉዳዮች ምንድን ናቸው?
- ስለጋራ የቤተሰብ ሽንት ቤቶች፡ አራት ቤተሰቦች እንድን ሽንት ቤት በጋራ መጠቀም ይችላሉ? ከሌሎች ቤተሰቦች ጋር ሳይተዋወቁ ሽንት ቤት መጋራት ይችላሉ? መጋራቱ ከተቻለ የወንድ እና የሴት ሽንት ቤቶች የተለያየ መሆን አለበት?
- የህዝብ ወይም የጋራ የቤተሰብ ሽንት ቤቶችን ስለመጠቀም ተጠቃሚዎች የሚያነሱት ጉዳይ ምንድን ነው?
- የህፃናትና የጨቅላ ህፃናት የሰገራ አወጋገድ እንዴት ነው?** ልጆች በራሳቸው ሽንት ቤት መጠቀም የሚጀምሩት በየትኛው ዕድሜያቸው ነው?
- ሽንት ቤቶች የወር አበባ መጠቀሚያን ለማስወገድ ይወላሉ? ሌላ ማስወገጃ መንገድ ምን ሊሁን ይችላል? በቦታ መረጣ ላይ ስለሚያጋጥሙ ዕንቅፋቶች ምክረ ሐሳብ ይስጡ፤ እንዲሁም ያስረዱ።

ን ድፍን በተመለከተ

- ችግር ከመከሰቱ በፊት ማህበረሰቡ ሽንት ቤት እና ንጽህናን በሚመለከት ዉሳኔ የሚያስተላልፍበት መንገድ እንዴት ነበር ፣አሁንስ? ዉሳኔ ስለሚሰጥባቸው ነገሮች/ቦታዎች ላይ ተሳታፊዉ ማን ነዉ? ወንዶች እና ሴቶች እኩል ድምጽ ይኖራቸዋል?
- የሚቻል ከሆነ ተጠቃሚዎች አስተያየት መስጠት እንዲችሉ የነገሩ ወይም የሌሎች የሽንት ቤት ንድፎችን ወይም ለሙከራ የተሰራ ሽንት ቤት ያሳዩዋቸው።
- የሚሰራው ሽንት ቤት አንድ ሰዉ ሽንት ቤት በሚጠቀምበት ወቅት ከአይታ ነጻ መሆን በሚችልበት መንገድ ላይ ትኩረት ማድረግ ያስፍልጋል። ዘዴዉ በላስቲክ መከለል ከሆነ ላስቲኩ ብርሀን የማያስተላልፍ መሆን ይኖርበታል። ለመጀመሪያ ጊዜ በሚከሰቱ ድንገተኛ ሁኔታዎች በፍጥነት መሰራት ያለበት ቢሆንም እንኮ **፡ሁሉም ሽንት ቤቶች በዉስጥ በኩል የመቆለፊያ ዘዴ ሊኖራቸዉ ይገባል።** ይህንን ለማከናወን አስተማማኛና ቀላል የሆነዉ መንገድ በዉስጥ በኩል ሚስማር ላይ በማሰር መዝጋት የሚያስችል ገመድ ማዘጋጀት ሲሆን ይህም ገመድ በሩን ከአገልግሎት ዉጭ በማያደርገዉ መልኩ መሆን ይኖርበታል።
- ሰዎች ወደ ሽንት ቤቶች በሚሄዱበት እና በሚጠቀሙበት ወቅት የማይታዩ መሆናቸዉን ለማረጋገጥ የሽንት ቤቶቹ አቀማመጥ እንዴት መወሰንና መገምገም ይቻላል?
- በምሽት ሽንት ቤት ስለመጠቀም፡ ሽንት ቤቱ ዉስጥና ወደሽንት ቤት በሚኬድበት መንገድ ላይ የአምቹል ወይም ሌሎች ማብሪያዎችን ማቅረብ* ይቻላል?
- የሽንት ቤቱን ጉድጓድ የመያዝ አቅምና የተጠቃሚዎችን መጠን በማስላት ጉድጓዱ መሙላት የሚኖርበትን የጊዜ ርዘመት ያስሉ። ሽንት ቤቱን ለማስመጠጥ ወይም በሌላ መንገድ ያለዉን ቆሻሻ (ለደረቅ ቆሻሻዉ ጭምር) ለማስወገድ የሚሆን **እቅድ** ያዉጡ። እቅዱ ሽንት ቤቱን ለማስመጠጥ ከሆነ ጉድጓዱ ፈሳሽ እንዳያሳልፍ ሁኖ መሰራት አለበት።የመምጠጫ ምንጫ በቀላሉ ሊገባ በሚችልበት መልኩ ይሁን።
- ግንባታዉ በሚጠናቀቅበት ወቅት ክፍያዉ ከመከናወኑ ወይም ሽንት ቤቱ አገልግሎት “ዝግጁ” ከመሆኑ በፊት አንድ የጤና ባለሙያ ወይም ማሃንዲስ (ፒኤችኤ ወይም ፒኤችፒ) የግንባታዉን ጥራት **ማረጋገጥ** አለበት።
- ተጠቃሚዎች ከሽንት ቤት መልስ እጃቸዉን እንዲታጠቡ ለማድረግ /ለማረጋገጥ የተሻለዉ መንገድ ምንድን ነዉ? (ምክረ ሀሳብ ይቀበሉ።)?

የቁጥጥር ስራ፡ ጥገናዎችን በቋሚነት ማካሄድ

- አብዛኞቹ ፕሮግራሞች 1 ለ20 ወይም ለ50 ሰዎች የሚሆኑ አዳዲስ ሽንት ቤቶችን ለመገንባት የሚቅዱ/የሚንቀሳቀሱ ቢሆንም ፡ ብዙ መጠን ያለባቸውሽንት ቤቶችን ግን ለመጠገን ቸል በማለታቸዉ እነዚህ ሽንት ቤቶች አገልግሎት የማይሰጡ ይሆናሉ።
- በአንድ ወር ጊዜ ዉስጥ አብዛኞቹ ለግድግዳ እና ለግራ የሚውሉ የላስቲክ መከለያዎች ከጥቅም ዉጭ ይሆናሉ። ሽንት ቤቶቹ ሁልጊዜ አገልግሎት የሚሰጡ መሆናቸዉን ለማረጋገጥ በየ2 ሳምንቱ ቋሚ የሆነ የማጽዳትና የጥገና ተግባራትን ማከናወን አስፈላጊ ነዉ።
- ተጠቃሚዎች ስለሽንት ቤቶቹ ብልሽት፡ ንድፍ እና ንጽህና ጉዳዮች ሪፖርት የሚሰጡበት እና አስተያየታቸዉን የሚያቀርቡበትን መንገድ በተመለከተ ምን ዓይነት ዘዴ ያስፈልጋል/ይጠቀማሉ?

©አክሰፋም እንተርናቸናል ታህሳስ 2018
ይህ የማረጋገጫ ዝርዝር የ Sani Tweaks ተከታታይ ነዉ። በሽንት ቤት እና በንፅህና ፕሮግራሞች ውስጥ የተሻሉ ልምዶችን ለማስተዋወቅ የሚውል የ ጠቃሚ መርጃኤች/መሣሪያዎች። www.oxfam.org.uk/sanitweaks.